

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E L D S D I E N S TP A N O R A M A

periode 1 april 1973 - 1 oktober 1973

Algemene en KabinetsaangelegenhedenBezoek Minister en Secretaris-Generaal

De Minister van Binnenlandse Zaken, Mr. W.F. de Gaay Fortman, en de nieuwbenoemde Secretaris-Generaal, Mr. P. van Dijke, brachten op 7 augustus 1973 een oriënterend bezoek aan de Dienst.

Staten-Generaal en Kamercommissie

In de Staten-Generaal werden in deze periode geen voor de Dienst van direct belang zijnde onderwerpen behandeld.

De Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten vergaderde éénmaal, nl. op 10 april 1973, met de demissionaire Minister van Binnenlandse Zaken, Mr. W.J. Geertsema.

Aan deze bijeenkomst werd ook deelgenomen door de Secretaris-Generaal, Dr. , het Hoofd van de Dienst

en het Hoofd van het Kabinet. Op verzoek van de Minister werd deze in de gelegenheid gesteld enige opmerkingen te maken ten aanzien van de conclusies die door de Vaste Commissie in haar concept-verslag betreffende de zaak waren opgenomen.

De Commissie besloot de opmerkingen van de Minister als een kanttekening in het verslag te vermelden.

Op 10 mei 1973 verscheen het (derde) verslag van de Vaste Commissie omtrent haar werkzaamheden sedert 25 februari 1970.

Op 26 juli 1973 had de sedert 26 juni 1973 optredende nieuwe voorzitter van de Vaste Commissie, Drs. E. van Thijn, een oriënterend gesprek met het Hoofd van de Dienst en het Hoofd van het Kabinet.

Een vanwege de Vaste Commissie in behandeling gegeven verzoekschrift werd afgedaan.

Van advies werd gediend voor de beantwoording van aan de Regering gestelde vragen van de Tweede Kamerleden

Terlouw, betreffende de beveiliging tegen diefstal en sabotage bij nucleaire installaties,

Van der Lek, over een antecedentenonderzoek naar de leden van een actiegroep in Groningen, en

Ploeg en Roethof, betreffende reisbeperkingen voor militairen en ambtenaren bij vacantiereizen naar landen achter het "IJzeren Gordijn".

Procureurs-Generaal

Het Hoofd van de Dienst woonde één onder voorzitterschap van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie gehouden bijeenkomst van de Procureurs-Generaal bij.

Naast het gebruikelijke overzicht van de extremistische groeperingen werd door hem enige informatie verschaft over de laatste ontwikkelingen in het Arabisch terrorisme.

Public Relations

Aan publiciteitsmedia, die hierom verzochten, werd achtergrondinformatie verstrekt over terroristische activiteiten in Nederland en in het buitenland.

Met een medewerker van de VPRO werd op zijn verzoek een oriënterend gesprek gevoerd ter voorbereiding van een aan de BVD gewijde radio-uitzending in de rubriek "VPRO-vrijdag" van 10 augustus 1973.

Op verzoek van het Ministerie van Justitie werd aan mevrouw Mr. enige informatie verstrekt omtrent het gebruik van justitiële gegevens door de Dienst, zulks in het kader van haar onderzoek ter voorbereiding van een proefschrift over de wet op de Justitiële Documentatie.

Juridische Zaken

Aandacht werd o.m. geschonken aan de juridische aspecten van de volgende onderwerpen:

- de beëdiging van werknemers niet zijnde ambtenaren of arbeidscontractanten;
- de herziening van het Beveiligingsvoorschrift 1949 en het Beveiligingsvoorschrift II 1961;
- de ontworpen grondwetsartikelen inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht van BVD-ambtenaren;
- de verlening van visa en machtigingen tot voorlopig verblijf aan diplomaten en leden van de handelsafdeling van een diplomatieke vertegenwoordiging.

Benelux-samenwerking

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam tweemaal bijeen en de subcommissie vijfmaal.

Van de behandelde onderwerpen, die de taak van de Dienst raken, kunnen worden genoemd:

- het gemeenschappelijk Benelux-beleid inzake verblijf of vestiging van vreemdelingen (andere dan buitenlandse werknemers);
- vraagstukken met betrekking tot asielaanvragen;
- de verbetering van het toezicht op passagiers van chartervluchten.

Het gebruikelijke overleg van de hoofden van de veiligheidsdiensten van de Beneluxlanden vond in de afgelopen periode tweemaal plaats.

Relatie met buitenlandse diensten

De Hoofden van de veiligheidsdiensten van de Westeuropese landen, die tweemaal per jaar bijeenkomen, vergaderden ditmaal in Luxemburg.

Aan de halfjaarlijkse vergadering van het NATO Special Committee werd deelgenomen door het Hoofd van de Dienst en een tweetal hoofdamttenaren.

Een hoofdambtenaar van de Dienst woonde een vergadering bij van de Noordatlantische Raad, welke hoofdzakelijk gewijd was aan het politiek terrorisme in de NAVO-landen en de daarmee verband houdende veiligheidsproblemen.

Aan de Administrateur-Directeur Generaal, de heer van het Belgische Ministerie van Justitie werd de onderscheiding van grootofficier in de Orde van Oranje Nassau toegekend. Daarmede werd uitdrukking gegeven aan de grote waardering, die zowel bij het Ministerie van Justitie als bij de Dienst bestaat voor de intensieve en vruchtbare samenwerking met het Belgische Directoraat Generaal voor de Openbare Veiligheid, hetgeen bemoedigen heeft met zowel staatsveiligheids- als vreemdelingenaangelegenheden.

POLITIEK TERRORISME

Ook in deze verslagperiode vergde het politiek terrorisme wederom een grote inspanning van de Dienst.

De nadruk kwam daarbij te liggen op:

- de verdere uitbouw van de informatiepositie;
- de samenwerking met politie en justitie;
- de snelle uitwisseling van gegevens met de buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten;
- het deelnemen aan de werkzaamheden van commissies en werkgroepen in nationaal en internationaal verband.

Palestijns terrorisme

Op 20 mei 1973 werden te Londen aangehouden een leider van de EL-FATAH organisatie in Libye en een uit Libanon afkomstige medewerker van EL-FATAH. Het tweetal bleek naar het Westen te zijn gekomen om aanvallen voor te bereiden op Israëlische en Joodse vestigingen in Engeland en Nederland. De Libanees bleek tot dit doel verkenningen verricht te hebben in Amsterdam en Den Haag. Bij hun papieren werd een brochure van het tegenover de Israëlische Ambassade in Den Haag gelegen Hotel Corona aangetroffen. Beiden verlieten op last van de Engelse autoriteiten twee dagen later Engeland met bestemming Beiroet.

Op 20 juli 1973 werd een vliegtuig van de Japanse luchtvaartmaatschappij J.A.L. - vliegende van Parijs naar Tokio - gekaapt kort na de tussenlanding op Schiphol. Het ingestelde onderzoek wees uit, dat de kapers en de door hen gebruikte wapensen explosieven aan boord waren gekomen op het vliegveld Orly bij Parijs. Aldaar waren het toestel noch de passagiers gecontroleerd ingevolge een schriftelijk verzoek van de J.A.L.. De leider van de kapers heeft later bevestigd op Orly aan boord te zijn gegaan. De groep bestond uit enige Palestijnen en een Japanner.

Niet bekend is geworden, welke organisatie voor de kaping verantwoordelijk moet worden geacht.

Eveneens op 20 juli 1973 werd aan zeven Japanners, van wie bekend was dat zij in contact staan met Palestijnse verzetsgroepen en die zich via Nederland naar het Midden Oosten wilden begeven, de toegang tot ons land geweigerd. Er zijn geen aanwijzingen, dat zij in enige relatie hebben gestaan met de kaping van het Japanse vliegtuig.

Rode Jeugd

Op 29 maart 1973 werd het lid Van de Rode Jeugd, Luciën van Hoesel door de Rechtbank te Den Bosch terzake van het onder zich hebben van onderdelen van twee buisbommen veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar. Daarna werden aanwijzingen ontvangen dat men in de kring van de Rode Jeugd nieuwe gewelddaden voorbereidde. Men ging over tot de aanschaffing van handvuurwapens waaruit moest worden afgeleid dat men andere acties dan bomaanslagen op het oog had.

In juni 1973 werd het Rode Jeugd-lid door de politie op het station in Eindhoven aangehouden op het moment dat hij materiaal geschikt voor het vervaardigen van 5 buisbommen uit een bagagekluis haalde. Dit materiaal was van een zelfde constructie als vroeger door de Rode Jeugd gehanteerd.

Begin september gaf de Rode Jeugd een brochure uit, waarin aan de hand van verklaringen van een jongeman, die bij het verstrekken van inlichtingen aan de dienst, een dubbelrol bleek te hebben gespeeld, de beschuldiging werd geuit van provocaties door de BVD en de politie.

Door de verdediger van Luciën van Hoesel, Mr. werd hiervan gebruik gemaakt tijdens de behandeling van de strafzaak in hoger beroep voor het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch op 12 september 1973.

Bij de voortzetting van de zaak op 26 oktober werd het Hoofd van de Dienst en de chef van de inlichtingendienst van de Politie Breda, die op verzoek van de verdediger als getuigen waren opgeroepen door het Hof het verschoningsrecht toegekend terzake van het afleggen van getuigenis omtrent door de dienst verrichte zgn. operationele werkzaamheden.

Er zijn geen aanwijzingen, dat de arrestaties van Van Hoesel en van de Rode Jeugd er toe hebben gebracht in de toekomst van gewelddadige activiteiten af te zien.

AFDELING B

Studenten

Verwacht mag worden, dat de studentenagitatie zal voortgaan op de bekende thema's: de verhoging van het collegegeld, de universitaire bestuurshervorming en de eventuele wijziging van de dienstplicht.

De belangstelling van studenten voor het lidmaatschap van de CPN, die in 1972 aan de dag trad, neemt toe. De grootste concentratie is in Amsterdam, alwaar circa 180 studenten lid van deze partij zijn. Hoewel men zich in de CPN over het toetreden van studenten verheugt, is men toch enigszins bevreesd voor daardoor mogelijk de partij binnenkomende vreemde ideologische invloeden. Men blijft daarom waakzaam tegen groepsvorming. Studentenleden worden zoals elk lid ingedeeld in de buurtafdelingen, waar zij aan het gewone afdelingswerk moeten meedoen. Daarbij zijn zij dan wel verkiesbaar voor bestuursfuncties.

Er zijn ook studenten, die zich aangetrokken voelen tot de meer revolutionaire Marxistisch-Leninistische Studentenbond en de Kommunistische Studentenbond, die als mantelorganisaties kunnen worden aangemerkt van respectievelijk de Socialistische Partij en de "Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland" (KEN ML), beide partijen van het maoïstische type. De MLSB telt circa 100, de KSB 150 leden.

Anarchisme

De "Federatie van Vrije Socialisten" die in Nederland ongeveer 50 leden telt, omvat sedert enige tijd ook anarchisten in België. De Federatie die zich minder politiek sektarisch dan in het verleden opstelt, wil met andere linkse bewegingen samenwerken ook wanneer deze op fundamentele punten van de ideeën van de vrije socialisten en hun werkwijze verschillen. Over de samenwerking met andere groepen is gesproken tijdens de zgn. "Pinksterlanddagen". Aldaar werd gediscussieerd over Zuidelijk Afrika, Portugal, de NAVO en dienstweigeren, onderwerpen die niet tot de traditioneel anarchistische gesprekstof behoren.

De Federatie heeft een fonds in het leven geroepen om hulp te verschaffen aan degenen die "het slachtoffer zijn geworden van de autoritaire pressie". Dit is genaamd "Fonds van Internationale Solidariteit" (FIS).

Agitatie in en tegen de krijgsmacht

Intern heeft de Bond voor Dienstplichtigen (de zgn. "Witte" BVD) zich de laatste tijd beziggehouden met het aanpassen van de organisatie aan gewijzigde inzichten. Dit heeft er o.m. toe geleid dat de rol van het Polkom (Politiek Komitee - een soort dagelijks bestuur) kleiner is geworden en dat de Landelijke Soldaten Vergadering (LSV) meer dan vroeger als beleidsbepalend orgaan gaat fungeren.

Behalve binnen de VVDM ontplooit de Witte BVD - samen met andere organisaties - de laatste tijd ook activiteit op ander terrein. Zo is de Bond betrokken bij agitatie tegen het "Plan Peynenburg" (dienstplichthervormingen) en heeft hij zich met de Nederlandse trotskisten gekeerd tegen het verbod van de Franse trotskistische "Ligue Communiste".

De CPN en de internationale communistische beweging

Op grond van de overweging, dat in de verhouding tot de CPSU op korte termijn geen noemenswaardige verbetering te verwachten is, heeft de CPN-leiding zich bij het streven om de aansluiting met de internationale communistische beweging te herstellen, geconcentreerd op de Westeuropese CP'en. De strijd tegen de EEG-politiek en tegen de multinationale ondernemingen vormen de belangrijkste thema's op basis waarvan de CPN-leiding de Westeuropese CP'en tot gecoördineerd optreden wil brengen. De houding van de CPN inzake internationale aangelegenheden wordt vrijwel uitsluitend bepaald door de persoonlijke inzichten en aspiraties van oud-CPN-voorzitter De Groot.

Deze heeft in de afgelopen periode vrij regelmatig contact gehad met de CP'en van Frankrijk (PCF) en Italië (PCI).

Een CPN-delegatie, bestaande uit de heren Hoekstra en respectievelijk voorzitter en lid van het dagelijks bestuur van de CPN, nam als waarnemer deel aan een consultatieve bijeenkomst van communistische partijen uit de "kapitalistische landen" van Europa, welke op 27 en 28 september te Stockholm werd gehouden. De CPN stelde zich op deze bijeenkomst kritisch op en verklaarde zich tegen het houden van een conferentie van bedoelde partijen, waartoe in Stockholm werd besloten.

Hoewel de CPN in het algemeen de voorkeur geeft aan bilateraal overleg met andere CP-en, zou zij nog wel bereid zijn deel te nemen aan een conferentie van CP-en uit de EEG-landen die in hun land een rol van enige betekenis spelen.

De eenheidspolitiek der CPN

Direct na de vorming van het huidige kabinet liet de CPN weten hiertegenover een constructieve oppositie te zullen voeren. Zij wil er naar streven om in samenwerking met andere groeperingen deze nieuwe regering zo veel mogelijk naar "links" te stuwen.

Met het oog op de verkiezingen in de Zaanstreek (oktober 1973) en de verkiezingen in het komende voorjaar, is de CPN er ondanks haar streven naar eenheid op uit om haar eigen identiteit duidelijk naar voren te laten komen. Zo weigert de CPN - ook in die gevallen waar zij op een voor haar gunstig stembusresultaat mag rekenen (b.v. in de Zaanse gemeenten) - zich vast te leggen op afspraken vóór de verkiezingen.

In het algemeen staat de CPN voor dat de lagere bestuursorganen een "afspiegelingscollege" zullen zijn. Zij zal alleen daar waar haar positie sterk genoeg is, vooral in het belang van de samenwerking met de P.v.d.A., er toe over gaan medewerking te geven aan de vorming van een "program-college".

In het sociaal-economische vlak ziet de CPN de eenheidsbeleving voornamelijk in de ondersteuning van de acties van het NVV en komt zij maar zelden tot een eigen stellingname.

De pro-Chinese groeperingen

Onder deze groepen traden met name de Socialistische Partij (S.P.) en de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland marxistisch-leninistisch (KEN-ml) op de voorgrond.

De S.P. ageerde met het door haar gevormde Milieu Actiecentrum Nederland tegen de oplegging van de milieubelasting.

"Arbeidersmacht" (een mantelorganisatie van de S.P.) gaf leiding aan een bedrijfsstaking te Oss.

De KEN-ml ondersteunde actief enkele protestacties van de Kommunistische Partei Deutschland-m.l. en heeft voorts gepoogd solidariteitsacties op te zetten ten behoeve van stakende Belgische havenarbeiders.

De pro-Russische groeperingen

De belangrijkste pro-Russische organisatie, de "Vereniging Nederland-USSR" kwam vooral in het nieuws door de toekenning van de Orde van de Vriendschap der Volkeren aan haar voorzitter de heer W. Hulst. De Sowjet-Ambassade had hiertoe op 1 september j.l. in de RAI te Amsterdam een groots opgezette bijeenkomst georganiseerd. Met de beklemtoning van haar hartelijke verhouding tot deze vereniging heeft de CP-SU ongetwijfeld de kloof tussen haar en de CPN vergroot.

De door "Nederland-USSR" gevormde organisatie "Jongeren-Kontakt voor Uitwisseling", heeft zich krachtig ingezet voor de samenstelling van een Nederlandse delegatie van jongeren naar het in Oost Berlijn van 28 juli tot 5 augustus jl. gehouden tiende Wereld Jeugd Festival.

Het ANJV, de jongerenorganisatie van de CPN, heeft zich in een verklaring uitgesproken tegen het houden van deze festivals en was dan ook niet in Berlijn vertegenwoordigd.

Activiteit ten behoeve van het KGB

Ruime aandacht werd samen met de afdeling C besteed aan de activiteiten van een aantal figuren die er van verdacht werden, op grond van hun communistische instelling, hand-en spandiensten te verlenen aan de Sowjetrussische inlichtingendienst (het KGB). (Over deze kwestie werd uitvoerig gerapporteerd.)

AFDELING C

Sowjet Unie

De activiteiten van de Sowjet-Russische inlichtingendiensten bleven gericht op het verkrijgen van informatie van militaire en strategische betekenis. Bijzondere objecten waren AFCENT en de Rotterdamse haven.

Daarnaast werd aandacht besteed aan gegevens betreffende de aardgaswinning, meet- en regeltechniek, bacteriologische en chemische strijdmiddelen, en het ultra-centrifuge-project. Er bestond een algemene belangstelling voor de research in wetenschappelijke instituten.

De aandacht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd gevestigd op twee medewerkers van de Sowjet Handelsvertegenwoordiging te Amsterdam, die beiden officieren zijn van de Russische civiele inlichtingendienst (het KGB).

Het betreft de vertegenwoordiger van de Russische koopvaardij, , die via betaalde agenten gegevens tracht te verkrijgen omtrent het vervoer van nucleaire wapens in de Rotterdamse haven en de medewerker van het Sowjet-Russische Staatscomité voor Wetenschap en Techniek, Dr. , die op dezelfde wijze gegevens poogt te verkrijgen omtrent het ultra-centrifuge-project.

Er zijn aanwijzingen dat zij de personen die voor hen werkzaam zijn apparatuur hebben verschaft, waarmede radio-actieve straling kan worden geregistreerd.

Onlangs werd vernomen, dat Russische inlichtingsofficieren in België en Italië ook van dergelijke apparatuur gebruik maken.

In april 1973 verliet Ambassadeur , na een ambtsperiode van zes jaar, Nederland. Hij werd opgevolgd door . Deze was met korte onderbrekingen gedurende twaalf jaar verbonden aan de Sowjetambassade te Londen, achtereenvolgens in de rang van derde en eerste secretaris en ambassadeeraad. Van 1964 tot 1970 was hij ambassadeur in Nigeria en voor zijn komst naar Nederland enige jaren plaatsvervangend hoofd van de Afdeling Afrika van het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Moskou.

, die een joviale, sportieve indruk maakt, wordt in eigen kring gekenschetst als een keiharde communist van de oude stempel, die streng toeziet op de handhaving van de discipline binnen de Sowjetvertegenwoordiging.

Evenals voor hem reeds , dringt thans Ambassadeur aan op toestemming tot uitbreiding van de vertegenwoordiging met een eerste secretaris, die als assistent van de ambassadeur speciaal belast zal worden met beveiligingsvraagstukken. Deze zou dan teneinde de materiële en personele beveiliging van de Sowjetvertegenwoordiging te kunnen waarborgen, contacten moeten leggen met de Nederlandse Ministeries van Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken en Justitie.

Ook beogen de Russen een uitbreiding van de handelsvertegenwoordiging te Amsterdam met drie à vier veiligheidsfunctionarissen. Voor West-Europa betekent het verzoek - zoals bij navraag in het buitenland bleek - een novum.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken zal - mede gezien de door de NAVO Raad aanbevolen handhaving van de numerus fixus voor de vertegenwoordigingen van communistische landen - de Russische verzoeken niet inwilligen.

Voorts verzocht Ambassadeur kortgeleden de Minister van Defensie om toestemming tot plaatsing in Nederland van een assistent militair attaché, die de diplomatieke status zou verkrijgen.

Vermeldenswaard is, dat de ervaringen sinds 1954 opgedaan met de toen uit negen personen bestaande Sowjet militaire missie in Den Haag, in januari 1958 leidden tot uitwijzing van drie medewerkers van deze missie, o.w. twee diplomaten/assistent-attaché's. Bij die gelegenheid liet de Nederlandse Regering die van de Sowjetunie weten, dat de militaire missie in den vervolge uit niet meer dan vijf medewerkers zou mogen bestaan, waarvan slechts een met diplomatieke status. Eerdere pogingen van Russische zijde om hieraan te ontkomen hebben tot nu toe gefaald.

Tenslotte verzocht de Sowjet vertegenwoordiging een herziening van het Nederlandse beleid met betrekking tot de toelating van Sowjet functionarissen, verbonden aan Nederlands-Sowjetrussische joint-ventures. De Russen vragen aan betrokkenen toestemming te verlenen voor een langdurig verblijf h.t.l.. Daar dit in feite een uitbreiding zou betekenen van het Sowjetrussische inlichtingenapparaat in het Westen - in verband waarmee ook de NAVO Raad op beperking van het aantal joint-ventures aandrong - zal het huidige restrictieve visumbeleid worden gehandhaafd. Mede geldt hierbij als overweging, dat van Russische zijde geen reciprociteit wordt geboden en het Nederlandse belang met deze bedrijven niet wordt gediend.

In januari van dit jaar vestigde de Dienst de aandacht van de Regering op het groeiend aantal Sowjet koopvaardij vertegenwoordigers in ons land en de daaraan verbonden gevaren voor de nationale veiligheid. Dit geschiedde naar aanleiding van de vestiging te Rotterdam van een filiaal van de Belgisch-Sowjetrussische joint-venture "Trans World Marine Agency N.V." (T.W.M.). Dit filiaal heeft inmiddels het agentschap van Sovinplot - welke instantie de belangen van de Russische koopvaardij in het buitenland behartigt - voor Zuidelijk Nederland overgenomen van de Nederlandse bedrijven, waarbij dit agentschap tot dusver berustte. Thans bestaan plannen om op korte termijn ook te Amsterdam een kantoor van TWM te vestigen, hetwelk als agent van Sovinplot voor Noordelijk Nederland zal optreden. Deze werkzaamheden werden tot dusver verricht door de N.V. Spliethoff te Amsterdam.

De hierboven reeds genoemde Sovinplotvertegenwoordiger krijgt bij dit streven steun van de Amsterdamse Gemeentelijke dienst Havensen Haveninrichtingen. Door Amsterdamse gemeentefunctionarissen zijn inmiddels in de Sowjetunie terzake besprekingen gevoerd, die werden gevolgd door onderhandelingen h.t.l. met een Sowjetscheepvaartdelegatie. De opzet van de Russen is T.W.M. hoofdagent van Sovinplot voor Europa te maken met als kantoor de vestiging Rotterdam. De van de Sowjet-maritieme presentie uitgaande dreiging is - ook internationaal - een voortdurende zorg.

De Sowjetrussische veiligheidsautoriteiten berichtten dit voorjaar aan de autoriteiten, dat van een zestiental personen in Nederland mogelijk gevaar te duchten zou zijn voor de veiligheid van partijleider Brezhnev, tijdens diens bezoek aan de Duitse Bondsrepubliek medio mei 1973. Zij verzochten de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen eventuele geweld-daden.

De door de Russen verstrekte lijst, bevatte de namen van enige leden van de Russische emigranténorganisatie N.T.S., enige als "Zionisten" aangeduide Joodse Nederlanders en enige in Nederland wonende personen van Sowjet origine. Naar Nederlandse maatstaven kunnen zij geen van allen als potentiële geweldplegers beschouwd worden,

Duitse Democratische Republiek

De sinds januari 1973 voorlopig in de Van de Spiegelstraat 5 ondergebrachte Ambassade van de DDR is thans definitief gevestigd op het adres Andries Bickerweg 6. De bezetting bestaat uit twaalf medewerkers, o.w. zes diplomaten.

De panden te Amsterdam, waar de Oostduitse handelsvertegenwoordiging gevestigd was vóór de wederzijdse erkenning van Nederland en de DDR in januari 1973, dienen thans als kantoorruimte voor een aantal Oostduitse instanties, w.o. het Leipziger Messe Amt en de Luchtvaartmaatschappij "Interflug".

De Oostduitse ambassaderaad, belast met politieke aangelegenheden, onderhield in verslagperiode veelvuldig contact met Nederlandse bestuursleden en jongerengroeperingen in verband met het in juli/augustus 1973 gehouden Wereldjeugdfestival te Oost-Berlijn. Voorts staat hij in contact met de secretaris van het "Nederlandse Comité voor Europese Veiligheid", die de afvaardiging van dit comité naar het Congres van Vredeskrachten, dat in oktober te Moskou plaats vond, samenstelde.

De ervaringen, tot dusver met de diplomatieke vertegenwoordiging opgedaan, wijzen nog niet op inlichtingenwerkzaamheden. Echter in en vanuit de DDR gaan deze op Nederland gerichte activiteiten onverminderd voort. Daartoe wordt gepoogd in de DDR verblijvende Nederlanders aan te werven. Men tracht ook wel met Nederlanders per brief in contact te komen. Dit laatste geschiedt steeds onder dekmantel van Oostduitse instellingen als "Zentraler Informationsverband", "Kredit Finanzen GmbH", etc.

Het voornaamste doel van de Oostduitse inlichtingenactiviteit vormen de NAVO-installaties h.t.l.. De vanuit de DDR opererende Sowjetrussische militaire inlichtingendienst (GRU) verzamelt gegevens over de Nederlandse parate divisies.

Het Oostduitse Ministerium für Staatssicherheit (MfS) maakt vaak gebruik van vrouwen om buitenlandse bezoekers tot samenwerking te bewegen. De eerste stap daartoe is het aangaan van relaties met dergelijke bezoekers. In de verslagperiode is geconstateerd, dat een dergelijke medewerkster - in opdracht van het MfS - naar Nederland reisde. Zij kon dit doen onder de dekmantel de verloofde te zijn van een Nederlander, die enige tijd tevoren de DDR had bezocht.

De overige Europese communistische landen

In de verslagperiode verliet de Tsjechoslowaakse ambassadeur ons land. Hij werd opgevolgd door

Ook de Roemeense ambassadeur vertrok. Zijn inmiddels gearriveerde opvolger werd beschreven als een felle communist, die elk compromis zal trachten te ontwijken. Voorts is agrément verzocht voor de Joegoslaaf, als opvolger van ambassadeur

In verband met het staatsbezoek van de Roemeense President Ceausescu aan Nederland van 10 t/m 13 april j.l., werden - in overleg met de voor diens veiligheid verantwoordelijke autoriteiten - door de Dienst inlichtingen ingewonnen omtrent Roemeense emigranten, die uit beveiligingsoogpunt de aandacht verdienden. Incidenten deden zich niet voor.

Een Hongaar, destijds als chauffeur werkzaam bij de Hongaarse ambassade te Den Haag, maakte van een dienstreis buiten Hongarije gebruik om bij de Nederlandse autoriteiten om asiel te verzoeken. Het verhoor van de chauffeur leverde informatie op over Hongaarse inlichtingenofficieren, die in het recente verleden hier werkzaam waren. Voorts kwam naar voren, dat in de Hongaarse vertegenwoordiging de posten van plaatsvervangend chef van ambassade en handelsmissie steeds door inlichtingenofficieren bezet zijn. Bij andere Oosteuropese vertegenwoordigingen is dit eveneens het geval.

Twee Nederlanders van Poolse origine kwamen tijdens een familiebezoek in Polen in contact met de inlichtingendienst van dat land. Eén van hen werd verzocht foto's van bepaalde objecten in Nederland te maken. De ander, een beroepsmilitair, werd gevraagd om als agent in Nederland werkzaam te zijn. Aan een drietal Polen, allen geïdentificeerde inlichtingenofficieren, werd in verslagperiode een visum voor Nederland geweigerd. Twee van hen werd reeds eerder de toegang tot de Benelux-landen geweigerd; aan de derde was dit reeds diverse malen ontzegd.

Chinese Volksrepubliek

De Chinese vertegenwoordiging ondervond na de aankomst in november 1972 van de eerste Chinese Ambassadeur in Nederland een aanzienlijke uitbreiding. Zij bestaat thans uit 26 medewerkers, waaronder negen diplomaten. De voor het aantal medewerkers geldende numerus fixus is door het Ministerie van Buitenlandse Zaken verhoogd van 23 tot 28.

Inmiddels kochten de Chinezen enige panden op de Willem Lodewijklaan, gelegen achter het reeds bij de vertegenwoordiging in gebruik zijnde perceel Adriaan Goekooplaan 9. Op de tussenliggende ruimte is men thans doende nog een nieuw gebouw tot stand te brengen.

Een Chinese luchtvaart-delegatie bracht een bezoek aan de KLM en Schiphol. De overkomst naar ons land van Chinese delegaties voor bezoeken o.m. aan Philips, is reeds aangekondigd.

In verband met de voorbereiding van het bezoek van de Nederlandse parlementaire missie aan de Chinese Volksrepubliek, dat einde augustus 1973 plaats vond, reisde Ambassadeur op 13 augustus naar zijn land.

Nadat alle voorbereidingen voor een toeristisch bezoek van twee groepen Nederlanders aan de Chinese Volksrepubliek in augustus en september j.l. getroffen waren, werden deze reizen op last van Peking wegens "technische moeilijkheden" plotseling afgelast.

De Vereniging van Overzee-Chinezen "OU HAI" te Amsterdam, waarmede de ambassade intensief contact onderhoudt, is thans op haar instigatie gereorganiseerd. Nieuwe statuten zijn opgesteld en de naam is gewijzigd in "Vereniging van Overzee-Chinezen in Nederland".

Het lidmaatschap staat open voor alle Chinezen in Nederland, terwijl tot "OU HAI" slechts die uit het district Wen Chow konden toetreden. Het is duidelijk, dat de Chinese ambassade met deze reorganisatie haar invloed - en contrôle - op de in ons land verblijvende Chinezen heeft uitgebreid.

Arabische landen

Sedert medio mei 1973 bedrijft de "Union Nationale des Forces Populaires" (UNFP) - een in Marokko verboden oppositiepartij - propaganda in Nederland, onder meer onder de hier aanwezige Marokkanen. Aan de activiteiten van deze organisatie, die in Nederland samenwerkt met El-Fatah, wordt de nodige aandacht gegeven.

De honorair-consul van Koeweit in Nederland, , die optreedt als El-Fatah vertegenwoordiger in Nederland, fungeert tevens als trait d'union tussen de Arabische ambassadeurs in Nederland en België. Hij was behulpzaam bij de vestiging van de Ambassade van Irak, die medio oktober haar werkzaamheden zal aanvangen.

staat in nauw contact met het Nederlandse Palestina Comité, dat hij financiële steun verleent en van advies dient. Ook onderhoudt hij nauwe relaties met de Nederlandse publiciteitsmedia.

Zuid-Molukkers

De reeds eerder gesignaleerde controverse tussen de RMS-beweging en pro-Indonesië gezinde Zuid-Molukkers heeft zich verder toegespitst. In Apeldoorn en Nijmegen en bij de viering te Den Haag van de Indonesische nationale feestdag op 17 augustus j.l. deden zich gebeurtenissen voor, die erop wijzen, dat radicale elementen in het RMS-kamp en in de pro-Indonesië gezinde groep niet terugschrikken voor gewelddadige confrontaties.

Als gevolg van deze ontwikkelingen wordt binnen de organisaties van Ir. Manusama en van "Generaal" Tamaela - met name door de jongeren - gepleit voor gezamenlijk optreden tegen de pro-Indonesië gezinde Molukkers. Tot een toenadering tussen de twee grootste RMS-organisaties is het tot dusver echter nog niet gekomen, hetgeen waarschijnlijk toegeschreven moet worden aan de vrees van de gevestigde leiders voor verlies van hun huidige positie. Echter ook niet aan de bestaande RMS-organisaties gebonden Molukkers ijveren thans voor een politieke eenheid en gecoördineerd optreden tegen de pro-Indonesië gezinden, omdat dezen het streven naar een soevereine Republiek der Zuid-Molukken ondermijnen.

Rekening dient dan ook te worden gehouden met toenemende onlustgevoelens onder de Zuid-Molukkers.

AFDELING D

Overheid

In het kader van de periodieke verlenging van de verstrekte clearances werden beveiligingsgesprekken gehouden met een aantal Nederlandse functionarissen van het Internationaal Secretariaat van de NAVO in Brussel en van het Shape Technical Centre te 's-Gravenhage.

Bedrijven

- Vooruitgang werd bereikt bij het met de vertegenwoordigers van enige vitale bedrijven gevoerde overleg, gericht op het terugbrengen tot een aanvaardbaar minimum van het aantal veiligheidsonderzoeken, in het kader van de beveiliging van deze bedrijven tegen sabotage.

Tijdens deze besprekingen werd tevens de aandacht gevestigd op de mogelijkheden welke de huidige stand van de techniek biedt tot uitbreiding c.q. verbetering van de materiële beveiligingsmaatregelen.

In samenwerking met de betrokken militaire inlichtingendiensten werd het contact met de bedrijven, die geclassificeerde opdrachten voor het Ministerie van Defensie uitvoeren, versterkt.

Veiligheidsonderzoeken

Bezwaarschriften ingevolge de Beschikking Antecedentenonderzoeken kwamen in de sector van de burgerlijke overheid in de afgelopen periode niet voor.

AFDELING E

Vertaal en uitwerkcapaciteiten

Door een interne cursus spreekvaardigheid Pools en de werving van een vertaler Roemeens en Hongaars kon enige versterking worden bereikt van de vertaaleenheid voor Oosteuropese talen.

Voor de sector Westerse talen werden enige gekwalificeerde krachten aangetrokken.

Opleiding en vorming

In de zomer van 1973 is het Veiligheidsdienstdiploma uitgereikt aan 17 geslaagde cursisten van de BVD-opleiding; het totaal aantal geslaagden is hierdoor gestegen tot 1110. Met enige buitenlandse veiligheidsdiensten werd van gedachten gewisseld over de wenselijkheid gezamenlijk een cursus te organiseren voor jonge kaderleden ter bevordering van de onderlinge samenwerking.

De verbouwing van het nieuwe opleidingsgebouw vindt goede voortgang. Verwacht wordt, dat het pand binnenkort in gebruik kan worden genomen.

Observatie

De acties tegen leden van groeperingen, van wie gewelddadig optreden verwacht kan worden, zijn voortgezet.

Daarnaast werd aandacht besteed aan personen die uit het oogpunt van de contra-spionage van belang zijn.

Onderzoek-groep

Het in het vorige verslag signaleerde personeelstekort van de onderzoek-groep kon goeddeels worden opgeheven door de aanwerving van 10 nieuwe krachten, van wie er 8 afkomstig zijn van de Politie en 2 uit de Dienst zelf. De leeftijdsopbouw van de groep maakt het gewenst de werving te continueren. Ter vervanging van een met functioneel leeftijdsontslag gaande inspecteur werd in deze functie uit de groep een hoofdonderzoekingsambtenaar benoemd.

AFDELING ACD

Automatiseringsproject

De werkgroep conversie hield zich intensief bezig met de minutieuze uitwerking van de procedures die bij het overbrengen van de kartotheekgegevens naar de magneetband gevolgd moeten worden. Van de zorgvuldigheid waarmee aan deze voorbereiding wordt gewerkt hangt de goede en ongestoorde voortgang van de conversie in belangrijke mate af.

Verwacht mag worden dat het eerste van de twee bestelde data entry systemen medio november zal zijn geïnstalleerd, zodat - na een testperiode - begin 1974 met de conversie een begin kan worden gemaakt.

Twee technische medewerkers van de werkgroep computerbeveiliging werden door de Westduitse zusterdienst in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de uitgebreide beveiligingsvoorzieningen die in het voor deze dienst in aanbouw zijnde nieuwe onderkomen worden aangebracht tegen het stralingsrisico van de computerinstallatie.

Bij een binnenlandse gebruiker van een data entry systeem werden metingen verricht die aantoonde dat ook van deze apparatuur een duidelijke, buiten het gebouw waar te nemen straling uitgaat. Een bezoek aan de Zweedse dienst dat onder meer ten doel heeft van beveiligingsmogelijkheden kennis te nemen vindt binnenkort plaats.

Een aantal personeelsleden volgde cursussen op het gebied van bediening, programmering en onderhoud bij de leverancier van de conversie-apparatuur, Mohawk Data Sciences Nederland.

In de personeelsbezetting van de toplaag van de automatiseringsgroep zal binnenkort zijn voorzien door het aantrekken van een tweede en derde systeemontwerper en een hoofdprogrammeur, allen met praktijkervaring bij een overheidscomputercentrum.

De nauwe samenwerking met de Directie Overheidsorganisatie en -automatisering werd in de verslagperiode voortgezet.

Nieuwe onderdelen

Besloten is de sectie Pers & Bibliotheek uit te breiden met een onderdeel voor literatuuronderzoek en -documentatie.

Aan de afdeling ACD werd bij wijze van experiment een kleine centrale typekamer toegevoegd. De medewerksters daarvoor zijn op uurloonbasis aangetrokken.

AFDELING FINANCIËN EN INWENDIGE DIENST

Begroting

In de voor 1974 ingediende begroting is rekening gehouden met een uitbreiding van de personeelsbezetting met 5 personen waardoor de totale bezetting komt op 678 personen. Hierin zijn 20 tijdelijke krachten begrepen, welke zijn bestemd voor de conversie van kaartsystemen.

In de materiële uitgaven voor 1974 is rekening gehouden met de huur van de voor deze conversie noodzakelijke apparatuur.

Administratie

Door de Algemene Rekenkamer werd décharge verleend tot en met het dienstjaar 1971.

Huisvesting

De verbouwing van het pand dat eind 1971 door de Rijksgebouwendienst ten behoeve van de afdeling Opleiding werd aangekocht nadert zijn voltooiing.

De oplevering en ingebruikname wordt in november a.s. verwacht.

De bouwkundige voorzieningen welke in het hoofdgebouw moesten worden uitgevoerd om de bestelde computer te kunnen plaatsen zijn intussen door de Rijksgebouwendienst in uitvoering genomen.

Verwacht wordt dat de verbouwingen tijdig gereed zullen zijn. In het hoofdgebouw werden enige voorzieningen getroffen welke een betere beveiliging tegen overvallen c.q. bezettingen beogen.

Foto & Reprografie

De uitrusting van het foto laboratorium werd verbeterd door de aanschaffing van een epi-diascoop.

De chef van de sectie volgt sedert enige jaren een opleiding voor gerechtelijk schriftdeskundige.

Hij verwacht deze opleiding over enige tijd met een examen af te sluiten.

Aan inlichtingendiensten van verschillende politiekorpsen werd foto-technische hulp geboden en werd in voorkomend geval tijdelijk apparatuur ter beschikking gesteld.

AFDELING PERSONEEL

- In augustus werd de naam van de afdeling door weglating van de aanduiding "en organisatie" gewijzigd in "afdeling Personeel".

Dit geschiedde op aanwijzing van de Dienstleiding, die de wens uitte in de toekomst door het creëren van een functie voor een organisatiedeskundige binnen het Kabinet meer direct aandacht te gaan schenken aan de organisatie en de efficiency van de Dienst.

Het aantrekken van nieuw personeel voor vacante en vacant komende plaatsen in de Dienst verliep zeer bevredigend.

Via advertenties werden niet minder dan 31 nieuwe medewerkers in dienst genomen. Met de 13 medewerkers, die aangetrokken werden door bemiddeling van eigen personeel, komt het totale aantal nieuwe medewerkers in de verslagperiode op 44.

In dit getal zijn enige part-time medewerksters begrepen, waarvan het totaal aan het eind van de verslagperiode 37 bedroeg.

Enkele gegevens ontleend aan de personeelsregistratie zijn op de bijlage vermeld.

